

Háda Béla:¹ Mianmar egy évvel a katonai hatalomátvétel után – következmények és kilátások

Vezetői összefoglaló

- A 2021. február 1-én államcsínnel hatalomra került mianmari katonai junta átvészelte a vele szemben szerveződött polgári ellenállás legkritikusabb időszakát és biztosította az állam minimális működését.
- A fegyveres nyomás ugyanakkor igen nagy rajta. Ellenfelei igyekeznek felmorzsolni az erőit a nemzetiségi területeken.
- Külpolitikai téren a junta lassan kitör az elszigeteltségéből és az orosz és kínai támogatás után az ASEAN tagállamainak egy része is inkább tárgyalna vele.
- Mianmart 2022-ben is gazdasági és társadalmi válság sújtja majd.
- Amennyiben a belső ellenállás győz, az ország akkor sem kerül feltétlenül jobb helyzetbe. A nemzetiségi fegyveres csoportok megkérhetik az árát a támogatásuknak és elvben nem kizárt a területi felbomlás sem az etnikai határok mentén.

2021. február 1-én hajnalban lezárult egy politikatörténeti korszak a Mianmari Államszövetség Köztársaságának életében, amikor a Tatmadaw, a délkelet-ázsiai ország fegyveres ereje Min Aung Hlaing főparancsnokkal az élén őrizetbe vette a 2020. november 8-i választásokon győztes Nemzeti Liga a Demokráciáért párt kormányalakításra készülő vezetőit Aung Szán Szú Csí külügyminiszter-államtanácsossal és Vin Mjint köztársasági elnökkel egyetemben. Ezzel párhuzamosan pedig választási csalásokra – azaz értelmezésük szerint a hatalom törvénytelen, erőszakos megragadásának kísérletére – hivatkozva megakadályozta a parlament aznap esedékes magalakulását is. Miután a törvényhozó és végrehajtó hatalom működését ellehetetlenítette, a Tatmadaw vezérkara saját irányítása alá vonta az országnak azon részét, amely felett egyáltalán érvényesült a központi államigazgatás. Egy év telt el az államcsíny óta, ami egy rövid számvetésre már alkalmat ad. Alábbi elemzésünkben erre vállalkozunk, külön figyelmet szentelve az ország belbiztonsági helyzete alakulásának, az összetett válság gazdasági következményeinek és a katonai kormányzat nemzetközi mozgásterének is.

Vissza a múltba?

2021. év elejére a Mianmari Államszövetség Köztársasága már egy évtizede élt abban a félig civil, félig katonai jellegű politikai rendszerben, melynek megalkotására a kétezres évek végén, az országot addig uraló katonai junta belátása szerint került sor.² A célkitűzés az volt, hogy Mianmar törvényhozását és kormányzását újra alkotmányos alapokra helyezve az ország külpolitikai mozgásteré megnőjön, fejlődési kilátásai javuljanak, ugyanakkor a civil pártoknak csak korlátozott lehetőségeik nyíljanak a tényleges irányításra. Utóbbi érdekében nagyon fontos volt a fegyveres erők közvetlen (országos és helyi szintű) törvényhozási és kormányzati jelenlétének biztosítása az alkotmány által. Köszönhetően ennek, a mianmari politikai rendszert kezdettől fogva sajátos hibrid rezsimmént lehetett értelmezni, amelynek volt egy jól elkülöníthető katonai és civil szegmense is, a benne szerepet vállaló személyek pedig alapjában véve tisztában voltak azzal, hogy meddig terjed a másik fél által tolerálható mozgásterük. Mindennek ellenére a 2010/11-es rendszerváltást követő időszak egyik sarkalatos törekvése volt a civil pártok részéről a Tatmadaw politikai funkcióinak leépítése, tehát saját hatáskörük kiszélesítése és az ígért demokratizáció

¹ Háda Béla (hada.bela@uni-nke.hu) az NKE EJKK Stratégiai Védelmi Kutatóintézet tudományos munkatársa. A tanulmány a TKP2021-NVA-16 azonosítószámú NKE HHK „Alkalmazott katonai műszaki-, had-, és társadalomtudományi kutatások a nemzetvédelem, nemzetbiztonság területén a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon” című pályázat keretében készült.

² Erről ld.: HÁDA Béla: Mianmar. In: CSICSMANN László – SALÁT Gergely – RÁCZ Gábor (szerk.): *Politikai rendszerek Dél- és Kelet-Ázsiában*. BCE, Budapest, 2017, 279–300.

végigvitele, ám eredményt nem tudtak elérni az ügyben. A 2015. évi törvényhozási választásokon a belpolitikai oldódás mérföldkőhöz érkezett, amikor a kilencvenes évek elejétől a mianmari demokratikus küzdelem vezető erejének számító Nemzeti Liga a Demokráciáért nevű párt és annak ikonikus vezetője, Aung Szán Szú Csí elsőprő győzelmet aratott és megalakíthatta az ország első olyan kormányát, amely nem a katonai elit politikai képviselőjét látja el.³ Mianmar számára az öt éves kormányciklus igen viharos időszak volt. A kezdeti optimizmust, amit Aung Szán Szú Csí vezető pozícióba kerülése keltett nyugaton, 2017 nyarától leváltotta a csalódás a később még érintendő rohingya-krízis során tanúsított magatartása miatt. Igazolódott a régi tétel is, miszerint a földrajz ellen nem lehet politizálni. Mianmar új kormánya számára minden nyugati szimpátia ellenére is kulcsfontosságú volt a szomszédos Kína támogatása. Nagy feltűnést keltett, amikor Aung Szán Szú Csí még ellenzéki vezetőként, de már a jövő kormány szellemi vezetőjének várományosaként 2015 júniusában ellátogathatott a kelet-ázsiai hatalom fővárosába és maga Hszi Csin-ping elnök is fogadta.⁴ 2016 augusztusában a politikusként már kormánypozícióból ismételhette meg előző évi pekingi vizitjét.⁵ Nem volt tehát életszerű elképzelés, hogy az amerikai–kínai rivalizálás világában a mianmari demokratizáció stratégiai jellegű változásokat idéz elő Délkelet-Ázsia hatalmi erőviszonyaiban. 2017 augusztusát követően pedig nem is igen maradt más opció az ország számára, mint az ázsiai kapcsolatok további erősítése az ASEAN és külső partnerei célkeresztbe állításával.

2020 amellett, hogy választási évként köszöntött be, már komoly belső válságjelenségeket is hozott a mianmari társadalom számára. Egyre érezhetőbbek voltak a gazdasági problémák, amelyeket a koronavírus-járvány hatásai tovább súlyosbítottak. 2019 negyedik negyedében már lassulás kezdődött a GDP növekedésében. Ekkor már mindössze 6,5%-os bővülést tudott felmutatni az ország.⁶ 2020 negyedik negyedében pedig a GDP már 10%-os mínuszban volt a megelőző év azonos időszakához képest.⁷ Mindez amellett, hogy Mianmar Kelet-Timor és Kambodzsa után a harmadik legszegényebb állam Délkelet-Ázsiában. Ráadásul nem csak az ország felzárkózása torpant meg a térség jómódúbb államaihoz, de a szegénység addig jellemző, fokozatos csökkenése is a társadalmon belül.⁸ Külső szemlélőként joggal lehetett tehát arra számítani, hogy mindez nyomot hagy majd a kormányzat megítélésén. Ám ez tévedésnek bizonyult.

Függetlenül ugyanis a külső presztízs csorbulásától és a gazdasági problémáktól, a Nemzeti Liga továbbra is nagyon jelentős támogatást élvezett a lakosság részéről. Döntő szerepe lehetett ebben annak is, hogy a párt a fennálló politikai keretek között megőrizte magáról azt a képet, miszerint az egyetlen valóban ütőképes és elkötelezett ereje a demokratikus átalakulásnak és szándékában áll tovább dolgozni a mianmari politika teljes civilesítése, tehát a katonák törvényhozási és kormányzati jelenlétének felszámolása érdekében. Európai szemmel nem szimpatikus jelenségként még a rohingya-krízis idején tanúsított magatartása is kedvező volt e szempontból, mivel a kormány a muszlim kisebbség magára hagyásával nem ment szembe a lakosság többségének érzelmeivel, így nem kellett szembenéznie a nemzeti identitásban központi szerepet játszó buddhista kultúra tagadásának vádjával.⁹

Közeledvén a 2020. november 8-i általános törvényhozási választásokhoz, a katonák reménykedhettek az általuk patronált Szövetségi Szolidaritás és Fejlődés Pártjának (USDP) jó szereplésében, ám az eredmények nem igazolták őket. Az USDP még négy főt veszített is korábbi parlamenti képviselőiből, míg a Liga nemhogy a visszaszorulás jeleit nem mutatta, de még növelte is frakciójának létszámát három fővel. Az alábbi táblázat részletesen bemutatja a legnagyobb pártok választási eredményeit azon két voksolás tekintetében, ahol már érdemi verseny folyhatott a Liga részvételével.

³ HÁDA Béla: Új időszámítás? Mianmar a 2015. évi parlamenti választások után. *Nemzet és Biztonság*, 2015/5. szám, 16–23.

⁴ [Aung San Suu Kyi meets Xi Jinping in Beijing](#), [online], 2015. 06. 11. Forrás: BBC [2022. 02. 03.].

⁵ Jonathan T. CHOW – Leif-ERIC EASLEY: [Myanmar's Foreign Policy Rebalance](#), [online], 2016. 09. 10. Forrás: The Diplomat [2022. 02. 03.].

⁶ Central Bank of Myanmar: [Quarterly Financial Statistics Bulletin – 2019 Volume IV](#), [online], 4., 2020. 12. Forrás: cbm.gov.mm [2022. 02. 03.].

⁷ [Myanmar GDP Annual Growth Rate](#), [online] é. n. Forrás: Trading Economics [2022. 01. 31.].

⁸ World Bank: [The World Bank In Myanmar – Overview](#), [online], 2021. 10. Forrás: www.worldbank.org [2022. 02. 01.].

⁹ Bővebben: HÁDA Béla: [A rohingyák elleni fellépés háttere és összetevői Mianmarban](#), [online], 2017. 09. 18. NKE SVKI Elemzések 2017/22. [2022. 02. 01.].

Politikai párt/szervezet	Elyert mandátumok száma 2015-ben	Elyert mandátumok száma 2020-ban
Törvényhozás alsóháza		
Nemzeti Liga a Demokráciáért (NLD)	255	258
Szövetségi Szolidaritás és Fejlődés Pártja (USDP)	30	26
Arakán Nemzeti Párt (ANP)	12	4
Shan Nemzetiségi Liga a Demokráciáért (SNLD)	12	13
Egyéb pártok	14	14
Be nem töltött mandátumok	7	15
Törvényhozás felsőháza		
Nemzeti Liga a Demokráciáért (NLD)	135	138
Szövetségi Szolidaritás és Fejlődés Pártja (USDP)	11	7
Arakán Nemzeti Párt (ANP)	10	4
Shan Nemzetiségi Liga a Demokráciáért (SNLD)	3	2
Egyéb pártok	9	10
Be nem töltött mandátumok	0	7

A 2015. évi és a 2020. évi törvényhozási választások eredményeinek összehasonlítása a pártok mandátumainak száma alapján.

Forrás: Burma's 2020 Parliamentary Elections.¹⁰

A 2020-as eredmények persze csak a lakosság pártpreferenciái szerinti erőviszonyok illusztrálására jók, ilyen összetételű törvényhozás az ismert körülmények miatt máig nem alakulhatott meg. Egyúttal arra is rávilágít azonban, hogy a katonák által favorizált politikai erő olyan mértékű hátrányban volt a Ligához képest, amelyet nem lehetett volna érdemben csökkenteni néhány sérelmezett választókerület eredményeinek megtámadásával. Önmagában azonban ez nem veszélyeztette automatikusan a fegyveres erőknek kedvező alkotmányos előírások fennmaradását, mivel a mianmari alaptörvényt nem lehet módosítani a törvényhozás katonai negyede legalább egy részének támogatása nélkül és a fegyveres erők az USDP képviselőire is számíthattak. Az alkotmánymódosítás a Liga újabb nagyarányú győzelmével tehát nem került automatikusan közelebb, de egyértelmű társadalmi támogatottság állt azon törekvés mögött, hogy a belátható jövőben megtörténjen a Tatmadaw eltávolítása az ország törvényhozásából és végrehajtó hatalmi ágából. A katonáknak ráadásul egyre kevésbé érte meg elviselni az ezirányú szervezkedést a Liga részéről. Mindent egybevetve a választási visszaélésekről szóló vádak csak ürügyet jelentettek a kormány erőszakos eltávolításához.

Jóllehet, a katonai elit és a Nemzeti Liga vezetői nyilvánosság előtt sokáig hajlandóságot mutattak az együttműködésre, a 2021. februári események nyilvánvalóvá tették, hogy ez pusztán színjáték volt. 2021 februárjára a 2010/11-es rendszerváltáshoz vezető kompromisszumok kifulladásra kerültek. A katonai diktatúra legismertebb kritikusa számító Aung Szán Szú Csí beengedése a kormányzati hatalomba sem gazdasági, sem pedig külpolitikai tekintetben nem hozott annyit a mianmari állam számára, hogy megérje elviselni tőle a további nyomást. Keleti (kínai, indiai és délkelet-ázsiai) orientációjú kapcsolatépítése pedig nem igényel nyugaton elismert demokrácia-harcost. Egyszerűbben szólva: ilyet a katonák is tud(hat)nak. Ráadásul az 1988–2011 között fennálló katonai junta tagjaihoz képest pozícióba került egy 20 évvel fiatalabb katonai vezetői generáció, akik nem kívántak még jobban háttérbe szorulni az ország közéletében (ami persze elhozhatta volna az anyagi forrásaik szűkülését, vagy hosszabb távon esetleg korábbi tetteik miatti felelősségre vonásukat is). Hogy a február elsejei államcsíny mögött meghúzódtak személyes motívumok is, igen valószínű. A külföldi tudósítások előszeretettel emlegették a főparancsnok gyermekeinek üzleti ügyeit, vagy az esetleges nyugállományba vonulása miatti személyes aggodalmait. Mindezek jórészt

¹⁰ Michael F. MARTIN – Kirt SMITH: [Burma's 2020 Parliamentary Elections](#), [online], 2020. 11. 16. Congressional Research Service. Forrás: hsd.org [2022. 02. 01.].

spekulatív tapogatózások voltak, ám azt tapasztalni lehetett, hogy Min Aung Hlaing élvezte vezetőársai támogatását a fellépéséhez, így a hatalomátvételt kizárólag a saját érdekeiből levezetni túlzott leegyszerűsítés lenne.

A Tatmadaw lépése kétségtelenül meglepetésként érte a nemzetközi közvéleményt és minden jel szerint az érintett mianmari civil politikusokat is. Megvédeni persze senki sem tudta volna őket, hiszen Aung Szán Szú Csi és körének ellenőrzése alatt semmilyen számításba vehető fegyveres erő, vagy biztonsági személyzet nem volt. A mianmari rendőrség és teljes biztonsági apparátus (esetenként közvetlenül, más esetekben pedig köztes intézmények beiktatásával) a fegyveres erők vezérkarának irányítás alatt állt, ezt a helyzetet pedig az ország alkotmánya is megerősítette.¹¹ Két kérdés volt igazán lényeges ebben a helyzetben: egyrészt, hogy mik a fegyveres erők középtávú céljai az újfent közvetlen irányításuk alá vont országgal, másrészt pedig, hogy miként reagál a történetekre a társadalom? Előbbi vonatkozásban lehettek határozott elképzeléseink a közelmúlt mianmari történelme által szolgáltatott előképek alapján, de a hadvezetés első intézkedéseit mérlegelve is. Utóbbi viszont nagy talány volt, jelen sorok szerzője az első napokban nem is volt igazán optimista a kilátásait illetően.¹² Annak ellenére volt ez így, hogy a mianmari lakosság körében az önszerveződésnek és a politikai vélemények ötletes kinyilvánításának egyaránt széles hagyományai alakultak ki. A kibontakozó lakossági ellenállás, helyi elnevezéssel civil engedetlenségi mozgalom ugyanakkor két héten belül komoly méreteket öltött. Első lökést a szervezett szakmai csoportok képviselői (orvosok, tanárok, szállítmányozók, vasúti alkalmazottak stb.) demonstrációi adták neki, melyhez gyorsan csatlakoztak az egyéb létszférákból érkezők tömegei. Látványos fejlemény volt, hogy még a fegyveres erők bázisának számító adminisztratív fővárosban, Najppjidóban is tömegmegmozdulások alakultak ki a hatalomátvétellel szemben. Már a korábbi választások során is megmutatkozott, hogy a Nemzeti Liga a Demokráciáért erős szavazóbázissal rendelkezik itt is, hasonlóan a bamarok lakta központi országrész egyéb körzeteihez. Ám Najppjidó szimbólumértékű hadszíntér lett.

Pár hét elteltével a mianmari államigazgatás szinte megbénult, miután a csaknem egymillió köztisztviselő (egyes ellenzéki források szerint) több, mint 40%-a csatlakozott az engedetlenségi mozgalomhoz.¹³ Az orvosok esetében sokkal magasabb, mintegy 90%-os részvételi arányról is szóltak becslések. Fellépésükre a Tatmadaw az internet és telekommunikáció bénításával reagált, igyekezvén akadályozni az újabb és újabb megmozdulások szervezését és koordinációját. A tömeges letartóztatások mellett ellentüntetések szervezése és nyílt fegyveres erőszak is szerepelt a katonai elit eszközei között. Minthogy az első napokban több rendőr és néhány katona átállásáról is érkeztek hírek, a tüntetőkkel közvetlen érintkezésbe lévő fegyveres személyzet összeállításakor ügyelni kezdtek a kipróbált alakulatok összeválogatására. Így kerültek a tavasszal legforróbbnak számító mandalayi „frontvonalra” olyan katonai egységek, akik korábban a rohingyák elleni műveletekben vettek részt.¹⁴

A Tatmadaw az első napokban egy éves átmeneti periódusról beszélt, melynek lejártával újabb választásokat tartanának, amely – felfogásuk szerint – immár tisztán zajlanának le és legitim kormány felállításhoz vezetnének. Min Aung Hlaing és kollégái az átmeneti kormányzás intézményeként február 2-án felállították az Államigazgatási Tanácsot, amely semleges hangzó neve ellenére gyakorlatilag egy újabb katonai junta volt, benne a fegyveres erők különböző szolgálati ágainak és haderőnemeinek vezetőivel. Mellettük azonban fokozatosan civileket is bevontak a munkába, persze gondosan ügyelve a lojalitásukra a Tatmadaw céljai iránt. 2021. augusztus 1-jével pedig az Államigazgatási Tanács Végrehajtó Bizottságából átmeneti kormányt hoztak létre, melynek vezetője miniszterelnöki megbízatással Min Aung Hlaing lett. Megtartotta emellett az ÁT elnöki posztját is, hatalommegosztásról tehát nincs szó az átmeneti kormány létrehozásával, mindössze a kormányzat konszolidálásának szándéka figyelhető meg. Utóbbit az is alátámasztotta, hogy a kormányfő-főparancsnok új megbízatása alkalmából kijelentette, hogy a rendkívüli állapotot további két évvel meghosszabbítják, így leghamarabb 2023-ban kerülhet sor az ígért választá-

¹¹ Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008), [online], 2008. 05. 29. Forrás: ILO [2022. 02. 02.].

¹² Erről: HÁDA Béla: 2021. évi mianmari katonai hatalomátvétel háttéré, [online], 2021. 02. 03. Forrás: NKE EJK SVKI Elemzések 2021/5., [2022. 02. 03.].

¹³ The Centrality of the Civil Disobedience Movement in Myanmar's Post-Coup Era, [online], 2021. 10. 19. Forrás: New Mandala [2022. 02. 01.].

¹⁴ Myanmar Army Unit Accused of Rohingya Atrocities Used in Deadly Crackdown: UN, [online], 2021. 02. 21. Forrás: The Irrawaddy [2022. 02. 03.].

sokra. Párhuzamosan a legfelsőbb szervek kialakításával a junta igyekezett mihamarabb lecserélni a szemében megbízhatatlanná vált igazságszolgáltatási, területi igazgatási és hivatali vezetőket olyan emberekre, akik hajlandóak az együttműködésre. Világossá vált, hogy az új hatalom nem hátrál meg.

A rezsim belső kihívásai

Dacára annak, hogy a katonák azóta is következetesen tartják magukat a választási csalásokról szóló narratívájukhoz (melynek a világon senki nem ad hitelt), a megbuktatott kormány elsőpró választási győzelme olyan belső támogatottságról tanúskodik, melyhez fogható leginkább súlyos válságok idején, az azokból való kiútkereséstől vezetve szokott kialakulni. Mianmarban ez nem bizonyult olyan rövid életűnek, ahogy azt más államok történelmi párhuzamai alapján várni lehetett.

Február 5-én a 2020-ban parlamenti képviselővé megválasztott civil politikusok egy része bizottságot alapított, mely Mianmar emigráns törvényhozásának szerepébe helyezkedett. Élvezték a nyugati kormányok szimpátiáját, így csakhamar tényleges cselekvési lehetőségeiket meghaladó figyelem vetült rájuk. Április 16-án a bizottság nemzeti egységkormány létrehozását hirdette meg, melynek vezetői között az őrizetben lévő Vin Mjint exelnök és Aung Szán Szú Csí is helyet kapott – persze csak szimbolikusan. Az árnyékkormánytól rövid távon sokkal nagyobb hatást gyakorolt a belső konfliktus alakulására az, hogy párhuzamosan a katonai kormányzás kiépülésével a társadalom soraiban terjedő ellenállás az országban jól ismert polgárháborús szembenállás erősödésével fenyegetett. Mianmar lényegében 1948. évi függetlenné válásától polgárháború sújtotta ország, ahol a központi kormánnyal szemben ideológiai,¹⁵ vagy etnikai alapon szerveződő fegyveres ellenállás zajlott hosszabb-rövidebb szünetekkel. A katonai diktatúra 2011. évi „civilizálását” követően a belső békefolyamat megindulása azzal a reménnyel kecsegtetett, hogy az etnikai fegyveres csoportok nagyobbik része politikai pozícióért és a szövetségi struktúrán belüli államok valódi autonóm funkcióért cserébe elfogadják Mianmar területi egységét és lemondanak a fegyveres harcra. A többiek pedig vagy később vonják be a békefolyamatba, vagy erővel bírják rá a realitások elfogadására. A mianmari történelmi érzelmekre jól rezonáló Panglong Konferencia elnevezést kapta a központi kormányzat és a kisebbségek képviselőinek megbeszéléseit magába foglaló tárgyalássorozat, mely 2015-ben az össznemzeti tűzszüneti megállapodás aláírásához vezetett 10 felkelő szervezettel.¹⁶

A nemzetiségi csoportok eltérően viszonyultak a katonai hatalomátvételhez. Miközben többen kívártak, a militáns frakciók egy része nyíltan a polgári mozgalom mellé állt. Fogadókészséget teremtett erre, hogy az ország bamarok lakta központi területein a békés utcai demonstrációkon, illetve munkabeszüntetésekben jeleskedő aktivisták egy része a tényleges fegyveres harcra is fogékony volt, és késznek mutatkozott visszalőni a Tatmadaw egységeire. A nemzeti egységkormány fegyveres szárnyaként belőlük alakult meg a Népi Védelmi Erő 2021. május elején. Kezdetől fogva az volt a probléma a polgári erők fegyveres ellenállásával, hogy néhány ezer aktivistájuk önmagában nem vehette fel a versenyt a harcedzett Tatmadaw-val, így nagy szükségük volt az etnikai fegyveres csoportok támogatására. Az össznemzeti tűzszüneti megállapodás aláírói közül a Karén Nemzeti Unió és a Csin Nemzeti Front is vállalta a küzdelmet a nemzeti egységkormány oldalán, ám szerepel a szövetségesek között a Kacsin Függetlenségi Hadsereg is, amely nem volt részese a megbékélésnek. Noha az etnikai fegyveres csoportok ma nélkülözhetetlenek a junta erői elleni küzdelemhez, Mianmar jövőjének nagy kérdése, hogy mit fognak majd kérni a támogatásukért cserébe. A mélyülő polgárháború viszonyai között ez persze másodlagos. A katonai szempontból definiálható célkitűzés a Tatmadaw többfrontos harcra kényszerítése és a dezertálások ösztönzésével fokozatos felbomlasztása. Jelenleg még a junta oldalán áll a nagyobb szervezettség és kiterjedtebb katonai eszközrendszer, de a nemzetiségi területek egyes részein már látszanak kifáradásának halvány jelei.¹⁷ Nem érdemes azonban arról sem megfeledkezni, hogy a nemzetiségi csoportok viszonya sem problémamentes, együttműködésük nem hatékony, így a megosztó taktikáknak is maradt tere, amire a Tatmadaw nyilván rájátszik, amikor csak lehet. Pusztán a fegyveres harcot illetően mindent figyelembe véve még igen kétesélyesnek tűnik a válság kimenetele.

¹⁵ Erre példa az egykori Burmai Kommunista Párt.

¹⁶ [The Nationwide Ceasefire Agreement Between the Government of the Republic of the Union of Myanmar and the Ethnic Armed Organizations](#), [online], 2015. 10. 10. Forrás: United Nations [2022. 02. 03.].

¹⁷ Robert BOCIAGA: [Myanmar's Army Is Fighting a Multi-Front War](#), [online], 2021. 11. 24. Forrás: The Diplomat [2022. 02. 01.].

Más jellegű, de nem kevésbé feltűnő problémát jelentett, hogy a rendkívüli állapot első napjától lényegében leállt a folyamatban lévő koronavírus-járvány detektálása, illetve a betegekkel kapcsolatos adat-szolgáltatás. Ettől kezdve egészen június végéig napi néhány megbetegedést, illetve halálesetet jelentettek, miközben az országban tömeges megmozdulások zajlottak egy járványhullám felszálló ágának idején.¹⁸ Mivel ezeken az orvosok is nagy számban vettek részt, a panaszokkal hozzájuk forduló pácienseiket szaktársaikhoz irányították át, akik még az addiginál is nagyobb leterhelést szenvedtek el, tovább rontva az ellátás amúgy sem magas színvonalát. A nyár folyamán aztán az elmaradt adatközlések egy részét pótolták, ám mindent egybevetve mostanáig nincsenek megbízható információk arról, hogy az egészségügyi ellátás és a járványvédekezés összeomlása milyen következményekkel járt a kórokozó terjedése és a halálesetek alakulása tekintetében. Miután az utcai megmozdulások fegyveres összecsapásokba torkolltak, a koronavírus okozta veszély persze erősen háttérbe szorult egyéb tényezők mögött.

Közben a politikai ellenfelekkel való leszámolás is fontos állomásokhoz érkezett. Aung Szán Szú Csí május 24-én jelent meg első ízben a bíróság előtt, ahol eleinte két vádpontban vizsgálták a felelősségét. Egyik az export-import szabályok kijátszása (néhány walkie-talkie birtoklása által), a másik pedig a katasztrófavédelmi intézkedések megszegése azáltal, hogy gyülekezésre buzdította az embereket pandémia idején. Ezekért mindössze pár év szabadságvesztés fenyegette, ám rövidesen újabb vádpontok társultak az elsőkhöz, amelyekkel már összesen több, mint 100 évnyi szabadságvesztést lehetne kiszabni rá.¹⁹ Külső szemlélők számára – de a hazai pártolónak szemében is – igen komolytalannak tűntek az államtanácsos ellen felhozott vádak, ám ez nem számított. Funkciójuk nem az volt, hogy elismerést vívjanak ki egy olyan rezsím számára, amelynek döntései a világ kormányainak jelentős része szemében automatikusan illegitímek (és ezt a katonák is tudták), hanem hogy a belső jogszabályok alapján igazságszolgáltatási – tehát formailag alkotmányos – eszközökkel lehetetlenítsék el a politikusnő minden további kormányzati szerepvállalását, illetve lehetőleg bebiztosítsák eltávolítását az ország közéletéből. Minimális célkitűzésként lehetett ez utóbbit azonosítani a katonai elit részéről, melyből aligha engednek majd. Amennyiben a lakossági nyomás hatására szabadon engednék Aung Szán Szú Csít, az vereségük beismerésével lenne egyenértékű.

További problémát jelentett, hogy a katonai hatalomátvételt követően a mianmari gazdaság lényegében összeomlott, a közellátás súlyos anomáliákkal nézett szembe. A GDP 2020-ban tapasztalt csökkenése 2021-ben is folytatódott, öszre nagyjából 18%-os recessziót jeleztek előre.²⁰ Nagyjából 1 millió munkahely épült le mindennek következtében, a szegények száma pedig a 2019-es szint több, mint duplájára nőtt. 2021 tavaszán a gazdasági összeomlás a fogyasztói árak elszabadulásával járt együtt. Különösen a pálmaolaj és egyéb olajtermékek ára nőtt meg (38%-kal január és május között), de a rizs is számottevően drágult (9%).²¹ Az alapvető élelmiszerek árnövekedése persze beleillett egy globálisan tapasztalható folyamatba és nem 2021 februárjában kezdődött, ám a rendkívüli helyzet miatt kialakult szállítmányozási problémák és munkabeszüntetések tovább rontották az ellátást, felfelé hajtva az árakat. Az ASEAN gazdaságokra vonatkozó 2022-es kitekintése még mindig csak 2,1%-os GDP bővüléssel számol Mianmar esetében, ami a rangsor utolsó helyét jelenti.²²

Külső feltételek

Mianmarban az újabb katonai hatalomátvétel egy olyan kormányt söpört el, melynek erős belső támogatottsága dacára gyenge külső megítélése volt. Különösen a 2017 nyarán lezajlott népiroktató akciók az arakáni rohingya kisebbség ellen tépázták meg a kormányt, és személyesen Aung Szán Szú Csí tekintélyét. Az 1991-ben neki ítélte Nobel-békedíjat a rohingyák sorsa feletti közönyét látva sokan elhibázott döntésnek kezdték tekinteni, ám relatív elszigetelődése nem jelentette azt, hogy a választási eredmények semmibe vételét és a katonai vezetés nyílt hatalomátvételét szívesen látták volna a kritikusai. Különösen, mivel a 2017-ben történtekért a Tatmadaw elitjét egyértelműen nagyobb felelősség terhelte, mint a kormányzat

¹⁸ Worldometer: [Coronavirus Cases – Myanmar](#), [online], 2022. 01. 30. Forrás: worldometers.info [2022. 01. 30.].

¹⁹ [Junta Court Sentences Myanmar's Aung San Suu Kyi to Another Four Years](#), [online], 2022. 01. 10. Forrás: The Irrawaddy [2022. 01. 31.].

²⁰ World Bank: [Myanmar Economy Expected to Contract by 18 Percent in FY2021: Report](#), [online], 2021. 06. 26. Forrás: worldbank.org [2022. 02. 01.].

²¹ World Food Programme: [Myanmar Market Price Update \(May 2021\)](#), [online], 2021. 06. 24. Forrás: reliefweb.int [2022. 02. 01.].

²² [Economic Snapshot for ASEAN](#), [online], 2022. 01. 25. Forrás: Focus Economics [2022. 02. 03.].

civil szegmensét. Min Aung Hlaing fellépését tehát nyíltan senki sem támogatta, ám az is várható volt, hogy lesznek „pragmatikus” gondolkodású partnerei, akik lehetőséget látnak majd a délkelet-ázsiai ország külpolitikai helyzetének megváltozásában. Közülük a Kínai Népköztársaság és az Oroszországi Föderáció szinte magától értetődő jelölt volt, amikor a katonai junta a nemzetközi kitérési pontokat kereste. A két nagyhatalom – hivatkozással arra, hogy a történetek egy szuverén ország belügyének minősülnek – megakadályozta, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsa állást foglaljon a katonai hatalomátvételről.²³

Ami a hivatalos szintű nyilvános érintkezést illeti, az oroszok kissé hamarabb léptek, mint Kína. 2021. március 26-án Alekszandr Fomin orosz védelmi miniszterhelyettes volt az első külföldi méltóság a februári puccs óta, aki hivatalos úton az országba látogatott.²⁴ Mindjárt át is vehetett egy kitüntetést a juntától és újfent megerősíthette, hogy Moszkva megbízható stratégiai partnerként tartja számon Mianmart a délkelet-ázsiai térségben, egyúttal a katonai hatalomátvételt egy szabad nemzet belügyének tekinti. Fomin ezzel az orosz stratégiai vonalvezetés szempontjából legelőnyösebb álláspontra helyezkedett. Moszkva nem igazán erős tényező Délkelet-Ázsiában, így minden esélyt megragad, hogy legalább gazdasági érdekei érvényesüljenek néhol az amerikai és kínai versenytársaké mellett. Ugyanakkor minden olyan fejleményt üdvözöl, amely az amerikai stratégiai érdekek érvényesülése ellen hat.

Ebben az esetben a jó viszonyt természetesen első sorban a haditechnikai eszközök kereskedelme ösztönzi. Oroszország hagyományosan Mianmar második számú haditechnikai importforrása és ez nem változott a Nyugat felé nyitó kurzus idején sem. 2021-re Moszkvának Pancír légvédelmi rendszerekre, Orlan 10E felderítő drónokra és radarberendezésekre szóló megrendelése voltak Mianmartól, és semmi ok nem volt rá, hogy eltekintsen ezek leszállításától. Ha figyelembe vesszük, hogy Szergej Sojgu védelmi miniszter mindössze egy héttel a katonai hatalomátvételt megelőzően járt az országban, a gesztust, melyet Fomin vizitje jelentett, a mianmari fél akkor is igen nagyra értékelhette, ha egyébként szívesen láttak volna magasabb rangú személyt vendégül.

Júniusban, Csen Hai a Kínai Népköztársaság najppidói nagykövete hivatalos bemutatkozó látogatást tett Min Aung Hlaingnál, akit ebből az alkalomból a hivatalos jelentésben a kínai fél első alkalommal nevezett Mianmar vezetőjének. Peking addig a nyílt kommunikációjában főparancsnokként, illetve az Államigazgatási Tanács elnökeként hivatkozott a marsallra, a megnevezésének változásából így többen azt a következtetést vonták le, hogy Kína tartós realitásként fogadta el a katonai junta uralmát.²⁵ Ez mindenképpen jelentős diplomáciai siker a diktátornak, de Kína számára nem egyértelmű a haszna. Peking mindenképpen elégedett lehet azzal, hogy kis délnyugati szomszédjánál egyelőre lekerült a napirendről a nyugati hatalmak felé való közeledés és biztosíthatónak látszik a Bengáli-öböltől Jünnanig az országon keresztülhaladó Mianmar–Kína kőolaj- és földgázvezetékek stabil működése. Ugyanakkor a katonai elit hagyományosan gyanakvó a kínai hatalmi törekvésekkel szemben és a junta felé tett gesztusokkal Peking a civil mozgalom szimpatizánsait is maga ellen hangolhatja. Mianmarban eddig is komoly belső viták övezték a térség szuperhatalmához fűződő kapcsolatokat, főként a nemzeti szuverenitás féltése, illetve a Shan államban élő wa nemzetiség fegyveres mozgalmának kínai támogatása miatt. Peking szem előtt tartva hosszú távú érdekeit védi ugyan a diktatúrát a nemzetközi nyomástól, de egyúttal támogatja is az ASEAN közvetítő törekvéseit és igyekszik azt a látszatot kelteni, hogy Mianmarral kapcsolatos politikája nagyban a délkelet-ázsiai államokéhoz alkalmazkodik. Utóbbiak ugyanakkor erős nemzetközi nyomás alá kerültek arra a vélelemre alapozva, hogy képesek rábírn a katonai elitet a visszavonulásra és a civil elittel való kiegyezésre.

A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének mianmari krízissel összefüggő politikája lassan és határozatlanul alakult. Legalább az elvi keretek 2021. április 24-én rögzültek, amikor a szervezet ötponos konszenzust fogadott el a mianmari helyzet kezeléséről. Eszerint felszólítottak az erőszak azonnali beszüntetésére Mianmarban; hitet tettek a konstruktív párbeszéd elősegítésére valamennyi érdekelt szervezet bevonásával; a felek közötti közvetítésre egy különleges ASEAN megbízott kinevezését is elhatározták; emel-

²³ Myanmar coup: China blocks UN condemnation as protest grows, [online], 2021. 02. 03. Forrás: BBC [2022. 02. 01.]. és Bill BOSTOCK: China and Russia blocked the UN from condemning Myanmar's military coup, [online], 2021. 02. 03. Forrás: Business Insider [2022. 02. 02.].

²⁴ Uliana PAVLOVA – Pjotr SAUER: Russia to Deepen Ties With Myanmar Military Junta, Top Defense Official Says in First Visit After Coup, [online], 2021. 03. 26. Forrás: The Moscow Times, [2022. 01. 30.].

²⁵ Sebastian STRANGIO: China Steps Toward De Facto Recognition of Myanmar's Junta, [online], 2021. 06. 07. Forrás: The Diplomat [2022. 02. 02.].

lett az ASEAN humanitárius segítséget is nyújt a mianmari lakosság számára; végül pedig a különmegbízott egy ASEAN delegációval a helyszínre látogat annak érdekében, hogy felvegye a kapcsolatot valamennyi érdekelt féllel.²⁶ Noha a konszenzus pontjai előremutatónak tűntek elfogadásuk idején, végrehajtásuk jelentős késedelmet szenvedett. Az említett különmegbízott kinevezésére csak a szervezet külügyminisztereinek augusztus 4-i jakartai tanácskozásán került sor Erywan Yusof brunei politikus személyében.²⁷ Ekkor már fél éve zajlott a hatalomátvételt követő belső krízis. Minthogy azonban a katonai junta megtagadta Yusoftól a találkozás lehetőségét Aung Szán Szú Csíval, a különmegbízott nem is tudott megfelelni a feladatkörének.²⁸ Min Aung Hlaing kormányzata az ASEAN segélymunkásait sem engedte be azon polgárháborús övezetekbe, ahol a legnagyobb szükség lett volna rájuk.

Mindez arra mutatott, hogy a najpjidói kormány nem kíván együttműködni az ASEAN partnerekkel az ötpontos konszenzus végrehajtásában, és inkább teszteli partnereinek elszántságát. A szervezet vezetői ezt követően megtagadták a közvetlen érintkezést a katonai rezsim vezetőivel, ám azt kezdettől lehetett tudni, hogy nincs teljes konszenzus a körükben az ügyről. Egyrészt az ASEAN-on belül is vannak olyan kormányok, amelyek nem szimpatizálnak a rohingyák elleni népiértésben részt vállaló mianmari hadvezetessel. Másrészt azonban nehéz a demokráciát elvárásaként támasztani egy olyan csoport részéről, amelyben nemigen van olyan ország, amely nyugati felfogás szerint valódi demokrácia lenne.

A szervezeten belüli törésvonal leginkább a tengeri államok (főként Malajzia, Indonézia és Szingapúr, de kevésbé hangosan Brunei és a Fülöp-szigetek is), valamint a szárazföldi államok (Thaiföld, Laosz, Kambodzsa és Vietnam) között húzódnak. Előbbiek a junta elszigetelése mellett érvelnek, míg utóbbiak a párbeszédet sürgetik és nem látják értelmét a politikai karanténnak. Mindebben persze történelmi tényezők is közrejátszanak. Mianmar hagyományos szárazföldi regionális középhatalomként főleg a thai történelem alakulásában játszott egyedülállóan fontos szerepet, így a katonai hatalomátvételek számát illetően egyébként is világelsőnek számító állam stratégiai érdekének tekinti északnyugati szomszédjának bevonását és benntartását az ASEAN együttműködésbe. Thaiföld jelenlegi miniszterelnöke, Prajuth Chan-Ocha 2014 és 2019 között például ugyanúgy katonai diktátor volt, mint Min Aung Hlaing, és az ASEAN őt sem szigetelte el. Laosz és Vietnam pártállami rendszereiben szintén más a szemlélet egy demokratikus versenyt kiiktató hatalmi klikk egyeduralmával kapcsolatban, míg a belügyek sérthetlenségét és a társadalmi/politikai rendszerek sokszínűségének elismerését nagyon fontosnak tartják. Kambodzsa miniszterelnöke, Hun Szen pedig 1985 óta, tehát 37 éve tölti be hivatalát megszakítás nélkül (igaz, a kilencvenes években kétszer is társmíniszterelnököt kapva). Ő szintén nem az az ember, aki hitelesen tud érvelni a kormányzati váltógazdaság előnyei mellett.

Minde mellett a párbeszédet szorgalmazók körét kívülről a szervezet két legnagyobb ázsiai külkereskedelmi partnere, a Kínai Népköztársaság és Japán is támogatja. Kína magatartásának hátteréről már volt szó, Japán esetében pedig érdemes rámutatni, hogy a délkelet-ázsiai ország egyik legnagyobb befektetője, investícióinak összértéke 2021-ben 2,7 milliárd dollárra rúgott.²⁹ Egy decemberi jelentés szerint pedig a japán vállalatok döntő többsége (70%) a puccs ellenére is meg kívánja őrizni, illetve fejleszteni akarja itteni üzleteit, és csak kevesebb, mint 7%-uk tervezi a kivonulást.³⁰

Min Aung Hlaing és munkatársai az ázsiai partnerek közül Malajzia és Indonézia részéről tapasztalták a legerősebb kritikát, amelyben komoly szerepet játszik ugyanakkor a Tatmadaw szerepe a rohingyák elleni etnikai tisztogatásokban. Eredetileg a konfliktus elől menekülő rohingyák egy része nem csak Bangladestől, de az ASEAN két nagy muszlim többségű államától is szolidaritást és támogatást remélt, de sem Kuala Lumpur, sem Jakarta nem kívánt célpontjává válni a mianmari muszlimok exodusának.³¹ A velük szemben alkalmazott bánásmód azonban rombolta a muszlim szolidaritás eszméjét és kínos helyzetbe hozta az érintett kormányokat az iszlám világon belüli partnereik előtt, akik közül különösen a közel-keleti

²⁶ [Chairman's Statement on the ASEAN Leaders' Meeting](#), [online], 2021. 04. 24. Forrás: asean.org [2022. 01. 29.].

²⁷ Tom ALLARD: [ASEAN appoints Brunei diplomat as envoy to Myanmar](#), [online], 2021. 08. 04. Forrás: Reuters [2022. 01. 29.].

²⁸ [Myanmar won't allow ASEAN envoy to meet Aung San Suu Kyi](#), [online], 2021. 10. 14. Forrás: Al-Jazeera [2022. 01. 29.].

²⁹ Mitsuru OBE: [Myanmar coup presses Japan to retreat from Abe-era business push](#), [online], 2021. 04. 13. Forrás: NIKKEI [2022. 02. 03.].

³⁰ [70% of Japanese firms to keep or expand business in Myanmar even after coup](#), [online], 2022. 01. 10. Forrás: The Japan Times [2022. 02. 03.].

³¹ Omer Faruk YILDIZ: [Malaysia turns away boat carrying around 300 Rohingya](#), [online], 2020. 06. 12. Forrás: aa.com.tr [2022. 02. 02.]. és [Indonesia rejects Rohingya refugees, sends boat to Malaysia](#), [online], 2021. 12. 28. Forrás: Al-Jazeera [2022. 02. 02.].

társadalmak hajlamosak alsóbbrendűnek és gyenge elkötelezettségűnek tekinteni a délkelet-ázsiai muszlimok vallásosságát. Főként ők voltak tehát a szószólói az „ellenoldalnak”, akik a junta keményebb nyomás alá helyezését szorgalmazták.

Egyik fél sem vitathatta azonban, hogy Mianmarban humanitárius katasztrófa alakult ki. A kormány és a civil mozgalom (valamint a hozzá csatlakozott nemzetiségi felkelő csoportok) összecsapásai 2022 januárjáig több, mint 1500 emberéletet követeltek, a fogvatartottak számát pedig külföldi források 8700 körülre becsülik.³² Szerte az országban sokkal nagyobb tömegeket sújt azonban a válság gazdasági következményeként jelentkező éhínség. Összetett probléma ez a mianmari vidéken, melynek okai között a koronavírus-járvány hatásai és a kedvezőtlen időjárás is megtalálhatóak, mindent egybevetve azonban ENSZ források szerint 14,4 millió főre tehető a segélyezésre szoruló emberek száma 2022. év elejére.³³ Végeredményben tehát a humanitárius krízis az a tényező, amellyel a délkelet-ázsiai államok közössége egyöntetűen meg tudja indokolni a beavatkozás szükségességét, a konkrét stratégiára vonatkozóan azonban ez nem oldja fel a közöttük fennálló ellentéteket.

A 2021. év ilyen feltételek mellett nem hozott érdemi előrelépést a mianmari krízis kezelését illetően és az év végére láthatóak voltak a jelei annak is, hogy a szervezet patthelyezethez hasonlító hozzáállásában némi elmozdulás várható. Decemberben az ASEAN elnökségének átvételére készülő kambodzsai kormány bejelentette, hogy Prak Sokhonn külügyminisztert jelöli Yusof váltására a különmegbízott tisztségében.³⁴ Az addig távolságtartó Brunei elnöki feladatait tehát egy párbeszédet szorgalmazó állam vette át. 2022. január 7-én Hun Szen kambodzsai miniszterelnök hivatalos látogatás alkalmával találkozott Min Aung Hla-inggal. Ez volt az első eset a puccs óta, hogy kormányfői látogatásra került sor Najpjidóban.³⁵ Okaiként az elemzők sok mindent felemlgettek, a kambodzsai kormányfő személyes ambícióitól kezdve országának szoros kínai szövetségéig. Tény, hogy több esetben Phnom Penh volt Peking szócsöve az ASEAN fórumain és nem ez az első eset, hogy összezördülést is vállalt a tagállamok egy részével, most azonban aligha csak ennyiről van szó. A délkelet-ázsiai államok egymás közötti érintkezéseikben nagyon hangsúlyos a párbeszéd útján történő problémamegoldás és az itteni társadalmak sokféleségének kölcsönös elfogadása. Ez az elv egyrészt persze nagyon megnehezíti bármiféle egységes alkotmányos értékek számonkérését az ASEAN-on belül, így felfogható az önkényuralmi rendszerek védelmeként is. Ugyanakkor elősegíti a közös nevezők kialakítását és az államok közötti viták konfliktussá mélyülését megelőzését egy olyan korban, ahol a külső nagyhatalmak egyre komolyabb nyomást fejtenek ki a térségre, amelyet hatalmi politikai érdekeik első számú ütközőzónájának tekintenek. Az ASEAN működésének pedig éppen az volt az egyik legnagyobb eredménye, hogy a korábban súlyos fegyveres konfliktusoktól terhelt Délkelet-Ázsiában a helyi államok már nem tekintik ellenfélnek egymást.³⁶ A párbeszédet szorgalmazók álláspontja tehát az együttműködés fenntartásának, az „ASEAN-család” teljességének a szükségességével érvel. Hun Szen látogatása – ahogy az várható volt – erős kritikát váltott ki a jogvédő szervezetektől és a mianmari belső küzdelem ellenérdekelt feleitől is. A történetek minden korábrinál élesebben világítottak rá az ASEAN belső megosztottságára, és sokak szemében csökkentették a szervezet hitelességét. A mianmari katonai junta ugyanakkor elkönnyvelhetett egy újabb külpolitikai áttörést. Ám hogy ez mihez lesz elegendő, e sorok születésekor még nem ítélt meg.

Összegzés

Ha áttekintjük 2021 eseményeit, első helyen azt kell megállapítanunk, hogy a februárjától kiépült mianmari katonai kormányzat eddig sikeresen megőrizte a hatalmát, miután helyreállította az államigazgatási funkciók jelentős részét a tavaszi bénító hatású munkabeszüntetések után. Ugyanakkor arról is szólnak tudósítások, hogy az állami funkciók helyreállítása – különösen a fegyveres összecsapásoktól terhelt nem-

³² Savita PAWNDAY – Liam SCOTT: [The Yearlong Failure to Protect Myanmar's People and What to Do Now](#), [online], 2022. 02. 01. Forrás: The Diplomat [2022. 02. 03.].

³³ [People of Myanmar face 'unprecedented' crisis in 2022](#), [online], 2021. 12. 31. Forrás: United Nations [2022. 02. 03.].

³⁴ Sebastian STRANGIO: [Cambodian PM Nominates Top Diplomat as ASEAN Envoy on Myanmar](#), [online], 2021. 12. 16. Forrás: The Diplomat [2022. 01. 30.].

³⁵ Delwar HOSSAIN: [Myanmar Crisis and Hun Sen's Visit: ASEAN in Disarray?](#), [online], 2022. 01. 19. Forrás: The Diplomat [2022. 01. 29.].

³⁶ Ld.: BARTÓK András – SZÁLKAI Kinga: A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN). In: SZÁLKAI Kinga – BARANYI Tamás Péter – SZARKA E. Luca (szerk.): *Biztonságpolitikai corvinák II.* AJTK. Bp., 2019. 145–155, 145.

zetiségi területeken – inkább szimbolikus aktusokban mutatkozik meg, mintsem a közszolgáltatások javulásában.³⁷ Noha a katonák nem törtek meg a civilek nyomásától, a fegyveres küzdelem elhúzódása komoly problémát jelenthet számukra. Utóbbi téren a küzdelem még kétesélyesnek látszik.

Ami a katonai kormányzat nemzetközi helyzetét illeti, újfent érvényesült a kilencvenes-kétezres években már megfigyelhető vonás, miszerint a nyugati világ ellenséges hozzáállása Mianmarban messze nem elegendő egy kormány megbuktatásához és amennyiben azon kelet- és dél-ázsiai államok, amelyek közvetlen biztonságpolitikai környezetét, illetve legfontosabb külkereskedelmi partnereinek körét alkotják legalább semlegesesen állnak hozzá, akkor fennmaradhat a katonai rezsim. Az orosz és kínai elismerés, valamint az ASEAN-relációkban megfigyelhető konszolidáció arra mutat, hogy a najpjidói junta fokozatosan biztosíthatja önmaga számára a minimálisan elfogadható külpolitikai és külgazdasági feltételeket.

Valószínűnek tűnik ugyanakkor, hogy a jelenlegi állapotot Min Aung Hlaing sem kívánja sokáig fenntartani, mivel az ország fejlődésének kilátásai középtávon a fegyveres erők számára sem közömbösek. A közvetlen belpolitikai célkitűzés kettős. Mindenekelőtt Aung Szán Szú Csí és legszorosabb elvbarátainak végérvényes kivonása a mianmari törvényhozási és kormányzati tevékenységből. Ehhez már messze nem kellene akkora erőfeszítések, mint a kilencvenes évek elején. 2022 februárjában már 77. életévében jár a mianmari demokratikus harc élő legendája, hosszú politikai szerepvállalás minden bizonnyal már akkor sem várhatna rá, ha semmi nem akadályozta volna pályájának folytatásában. Az ellene folytatott vádeljárások legvalószínűbb kimenetele több éves szabadságvesztés és közügyektől való eltiltás lesz. Előbbinek letöltéséhez azonban minden bizonnyal olyan körülményeket biztosítanak neki, amelyek fizikai túlélését nem fenyegetik. Továbbra is igaz ugyanis, hogy ellenfélnek tekintik őt, de mártírt nem kívánnak csinálni belőle. Ugyanakkor a katonai elit számára fontos azon alkotmányos garanciák megőrzése is, melyekkel az államcsínyt megelőzően rendelkezett és hosszú távon elejét kívánja venni annak is, hogy folyamatosan küzdenie kelljen az alkotmány módosítását szorgalmazó civil kezdeményezésekkel. Ezért a legvalószínűbb, hogy a megfelelő feltételek mellett valóban újraválasztásokkal legitimálnák a kormányzati hatalmat. Utóbbi során egyáltalán nem zárható ki, hogy Min Aung Hlaing választott vezetői pozícióra váltaná a jelenlegit, valószínűleg a Szövetségi Szolidaritás és Fejlődés Pártjának, vagy egy újonnan létrehozandó pártalakulatnak a jelöltjeként. Gyenge pontja ennek a forgatókönyvnek viszont, hogy a polgárháborúban Tatmadaw-nak a jelenleginél jobban helyt kellene állnia hozzá, hogy az ellenzéke számára valóban érjen valamit az ajánlata a közvetlen hatalomgyakorlásból való visszavonulására.

Másrészről nagyon fontos látni, hogy még ha a civil ellenállási mozgalom valamilyen formában győztesként kerül is majd ki a helyzetből és meggyengíti a Tatmadaw-t, Mianmar akkor sem feltétlenül kerül jobb állapotba, mint amilyenben jelenleg van. A nemzetiségi fegyveres csoportok jó eséllyel betöltik a központi haderő által hátrahagyott űrt saját területeiken és a nemzeti egység gondolata, ami mellett az emigráns kormány ma naponta hitet tesz, és szellemében ellenállásra szólítja az ország lakóit, hamar a területi felbomlás felé mutató tendenciáknak adhatja át a helyét. A határtérség maffiáinak bűntevékenységet sem korlátozza jelenleg semmi, így a kábítószer-termelés és -kereskedelem további élénkülését vonja maga után, problémákat okozva egész Délkelet-Ázsiában, de még Kínában is. Napjainkban tehát még nem látszik igazán kedvező, minden érintett fél számára elfogadható forgatókönyv a mianmari válság megoldására. A belső konfliktus negatív gazdasági és szociális következményeinek pedig legfeljebb az enyhítésén lehet gondolkodni, egy, a 2019 előttihez hasonló felemelkedő pálya újbóli elérésére ma nem mutatkozik esély.

³⁷ Ld. pl.: Robert BOCIAGA: i. m.



Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2022/2

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóintézet munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés és tördelés:
Tálas Péter, Árva János

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2019 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Háda Béla, 2022